

ENERGETSKO SVETOVANJE ENSVET

OBJAVA
STROKOVNEGA
ČLANKA
1 / 11

En. svetovalna
pisarna

Naziv: **JESENICE**

Podpis svetovalca:

Energetski
svetovalec

Ime in priimek: **AVRELIJ RAVNIK**

RAI

Objava članka

Naslov:

Ponovljena objava: **DA / NE**

**BREZPLAČNO ENERGETSKO SVETOVANJE ZA
OBČANE – SVETOVALNA DEJAVNOST »ENSVET«
S PODROČJA »URE IN OVE«**

**NASVETI ZA OBČANE
OGREVALNE NAPRAVE V NARAVNIH UJMAH
UKREPI ZA UBLAŽITEV POSLEDIC**

Vir objave: **GLASILO OBČINE KRANJSKA GORA
»ZGORNJESAVC« IN SPLETNA STRAN OBČINE**

Datum objave: **FEBRUAR 2014**

**Šifra aktivnosti
JES – RAI -
OSČ – 2014 – 7**

Vsebina članka

(število znakov 12.456)

**SVETOVANCI DOBIJO INFORMACIJO O SVETOVALNI DEJAVNOSTI ENSVET V ZVEZI Z
»URE IN OVE« NA SPLETNI STRANI www.ensvet.si ali na telefonski številki 080 1669 od
ponedeljka do petka od 9.00 ure do 14.00 ure.**

Ali na telefonskem odzivniku najava – telefon 04 / 586 39 87 ESP Jesenice.

SPOŠTOVANE BRALKE – BRALCI GLASILA OBČINE KRANJSKA GORA »ZGORNJESAVC« IN SPLETNE STRANI OBČINE!

Energetska svetovalna pisarna ENSVET JESENICE – energetski svetovalec Vam je pripravil prispevek z naslovom: **OGREVALNE NAPRAVE V NARAVNIH UJMAH
UKREPI ZA UBLAŽITEV POSLEDIC.**

UVOD

Klimatske spremembe na zemlji so tu, povsod po zemeljski obli se vreme spreminja. Zaradi toplogrednih plinov se zemlja ogreva. Posledice so podnebne spremembe, ki niso bile tako pogoste pred petdesetimi leti in več.

Podnebje v srednje evropskem pasu je bilo do leta 1952 v normalnih ciklikih. Letni časi so se po ustaljenih četrletjih spreminjali. Pomlad, sledilo je poletje, jesen in zima vse po koledarskem času. Izmenjevale so se hude zime in vroča poletja. Zime so bile snežene, v začetku decembra se ni bilo treba bati, da ne bo snega. Meseca marca pa je obvezno izginil.

Klimatske spremembe na zemlji pa so naravne cikle spremenile, nastali so sušni pasovi v Afriki, dvig morske gladine, orkanski vetrovi, poplave, premalo in preveč padavin. Povzročena škoda od naravnih katastrof gre v milijone – milijarde dolarjev po svetu. Pri tem tudi Slovenija ni izuzeta. Višje temperature pozimi spreminjajo sneg v dež, snežna meja je višja. Po nižinah pa pada leden dež, ki povzroča žled, poledico in materialno škodo. Škoda je na gozdovih, cestah, prometni povezavi in na podeželju ter urbanih okoljih.

Prav v tem času smo priča veliki zimski katastrofi v Slovenji, to je prav v posameznih predelih, ki jih je povzročil žled – leden dež.

- **NEPRECENLJIVA VREDNOST ELEKTRIČNE ENERGIJE**

Prebivalcem razvitega sveta je samoumevno, da električna svetilnica deluje, da delujejo vse električne naprave, da zvonec naznanja obisk in da se električni štečnik vklopi z gumbom. Vse lepo deluje do večjega izpada elektrike. Kaj tedaj ?

Vrednost električne energije se razviti svet zave šele takrat, ko izpadejo veliko energetski sistemi. Temu pravimo električni mrk, prizadene pa milijone ljudi vsakega na svoj način in na svojem mestu.

Mnogi obtičijo v železniških vagonih nad in pod zemljo, v dvigalih na pomičnih stopnicah in v prostorih brez dnevne svetlobe. Nekaj velikih električnih mrkov; v Severni Ameriki, v Italiji, Franciji in Švici nas opozarja na varčno ravnanje pri porabi.

V Sloveniji izpad električne energije povzročijo vremenske ujme, neurja, veter in žled – nabiranje ledu na žicah daljnovoda. Tega bo z klimatskimi spremembami vedno več. Znamenita parola v bivši skupni državi Jugoslaviji je bila »NIČ NAS NE SME PRESENETITI«. Res nas ne sme, tudi večji izpad elektrike ne. Svetujemo, da se nanj pripravite pravočasno. Izkušnje iz razvitih držav sveta Japonske, Italije, Nemčije in Združenih držav Amerike so tudi veliki izpadi električne energije za več stotisoč gospodinjstev. Tudi pri nas je to mogoče ob orkanskem vetru, žledu in poplavih. Ne smemo misliti, da za nas to ni.

To kar se je zgodilo v zgoraj navedenih državah se je zdaj pri nas. Tako stanje omilijo samo dobre predhodne priprave. To je priprave na izredne razmere, ki smo jih starejši doživeli med drugo svetovno vojno in po njej. Tudi tedaj ni bilo po več dni elektrike. Vendar so bili prebivalci na to pripravljeni.

4.

V vsakem stanovanju je na steni visela petrolejka. / svetilka na petrolej s cilindrom /. Vsako stanovanje je imelo vsaj eno kurilno napravo na trdno gorivo in dimnik.

NASVET ZA TO JE:

- Poskrbite za zasilno razsvetljavo imejte vedno pripravljeno plinsko svetilko, električno svetilko – baterijo včasih bi rekli tudi petrolejko, oljno lučko in svečo, ki je svetila stoletja. Priporočamo varno ravnanje s pomožno razsvetljavo.
- Imejte inštaliranih več virov energije, za kuhanje je zlata vreden kombinirani električno – plinski štedilnik. Plin vam še mesec dni deluje, kot samostojni energetski vir. Za zgorevanje potrebuje le zrak.

Tako opevani steklokeramični štedilnik vam ne koristi, zato priporočamo kombinirani štedilnik elektrika – plin. Mnogi so jih zamenjali in izbrali veliko slabši izkoristek in dražje kuhanje. S plinsko jeklenko – plinsko katalitično pečjo ali krožnikom ogrejete stanovanje. Pri tem ne pozabite na zračenje.

- Če imate inštaliran zemeljski plin ga uporabite za kuhanje. Vgradite ventil / s smrekico/ za plinsko cev in za priključitev plinske peči – ta deluje brez električne energije – injektorsko.
- Tudi ozki štedilnik, ki je včasih stal v kuhinji utegne biti koristen greje, kuha in tudi zasilno sveti.
- Življenje prične teči počasi po starem, računalnike zamenja računanje peš, dobra stara poštevanka in seštevanje pa zamenja elektronsko blagajno v trgovini.
- V moderni nizkoenergijski hiši ne deluje prezračevalni sistem, okna se morajo odpreti na zračenje.

5.

- Ne kupujte okenskih električnih rolet, če se ne dajo ročno odpreti. Ostali boste v temi, kot so mnogi zdaj v Sloveniji. Avtomatika brez ročnega upravljanja ni primerna za industrijo in tudi ne za gospodinjstvo. Razmislite o tem, ko kupujete take naprave.

NOBENA STVAR NE PRIZADENE CIVILIZIRANO DRUŽBO BOLJ KOT DALJŠI IZPAD ELEKTRIČNE ENERGIJE. Vse kar je vezano z njo preneha delovati, to pa je praktično vse.

- Moda je kupovati samo električne keramične kuhalne plošče. Poleg slabega izkoristka, dražje cene za kuhanje, vas lahko preseneti še izpad električne energije.
- Niso daleč časi v sedemdesetih letih ob prvem naftnem šoku, so v razviti Evropi pokupili po podeželju /v Nemčiji/ vse stare štedilnike in jih zasilno postavili v stanovanja. Slovenski pregovor pravi; »DA VSAKA ŠOLA NEKAJ STANE IN DA SO NEKATERE DRAGE.«

Električna energija je spremenila svet, ga z akustičnimi aparati in televizijo približala ljudem. Naredila pa ga je tudi zelo ranljivega, veliki elektrosistemi so povezani med seboj. Zato ni nič čudnega, če sta istočasno razpadla kanadski in ameriški energetske sistem v Ameriki. V Evropi pa tudi že pred časom italijanski, francoski in švicarski elektro energetske sistem.

Električni mrk je v vsej Evropi izziv elektro – strokovnjakom, kako to preprečiti z novimi proizvodnimi agregati in varčevalnimi ukrepi.

- **OGREVANJE V IZJEMNIH RAZMERAH**

Vse moderne ogrevalne naprave brez električne energije ne delujejo, so popolnoma neuporabne pri izpadu električne napetosti.

6.

- Vse električne grelne naprave, električne grelne peči na spirale, ventilatorske peči, konvektorji, klimatske – invertorske naprave, IR grelniki ne delujejo.
- Ogrevalne naprave na EL kurilno olje; NTK nizkotemperaturni kotli olje / plin, ki imajo tlačne ali plinske gorilnike z električnim vetrilom, tlačno črpalko za ELKO, avtomatiko in varovalni sistem z detektorjem ne delujejo.
- Prav tako stari toplovodni kotli prirejeni na EL kurilno olje.
- Plinski kondenzacijski in atmosferski in nadtladni fasadni kotli in plinski tlačni gorilniki ne delujejo.
- Avtomatizirani kotli na lesno biomaso;
- Vplinjevalni kotli na lesna polena – pirolizo imajo za podpih ventilator pri izpadu električne energije ne delujejo.
- Kotli na lesne sekance potrebujejo električno energijo za pogon dozirnega povža, avtomatiko in pogon ventilatorja za zgorevni zrak, so brez električne energije neuporabni.
- Kotli na tako opevane lesne pelete, če uporabljajo kvalitetne so brezhibno delujoči. Če je slaba kvaliteta peletov povzročajo velike težave, če je tudi električna energija. Pri izpadu ne deluje doziranje – pogon na pelete in tudi ne ventilator. Nizka cena pelet – nižja od EL kurilnega olja vam na koristi.

- **OGREVANJE STAVBE IN PRIPRAV TOPLE VODE**

TOPLOTNE ČRPALKE ZRAK / VODA, ZEMLJA / VODA, VODA / VODA

So velik modni hit, ki je zelo razširjen po Sloveniji. Brez električne energije ne delujejo in so brez rezervnega ogrevalnega vira popolnoma neuporabne brez električne energije. Toplotne moči so lahko od 8,1 – 29,8 KW in več. Električna priključna moč je odvisna od modela in je od 2,1 – 7,5 KW. Dodaten električni grelnik 6 KW (do moči 23 KW).

Za pomožni pogon toplotne črpalke potrebujete agregat za proizvodnjo električne energije prevelike nazivne moči. Ogrevanje s toplotno črpalko proizvedeno z agregatom generatorjem je ekonomsko neupravičeno.

PRI IZPADIH KOT JE SEDANJI JE TOPLOTNA ČRPALKA NEUPORABNA. TO UPOŠTEVAJTE PRI NAČRTOVANJU OGREVALNEGA SISTEMA.

- **HRANILNIKI TOPLE VODE**

Na električno energijo – grelo 2 KW ali 4 KW moči ne delujejo pri izpadih, prav tako ne toplotne za pripravo tople sanitarne vode V = 80 litrov, 100 litrov ali 200 litrov.

- **OBTOČNA ČRPALKA**

Sistemi, ki imajo obtočno črpalko za tokokrog ogrevne vode ne delujejo. Deluje pa gravitacijski sistem – naravni vzgon tople vode in povratek hladne, če je vgrajen premostitveni vod / by pass /. Pogoj pri tem je, da ogrevni kotel deluje na naravni vlek.

Vse te moderne naprave so ob izpadu električne energije brez vrednosti in ostanejo neme.

- **KOTLI NA TRDNA GORIVA – KLASIČNI IN PEČI**

- Kotli na naravni vlek delujejo vedno, pogoj je le, da je obstoječi sistem za toplo vodo gravitacijski. Podpih regulira regulator vleka. Paziti morate na zvezno verižico, nastavitve temperature in na dimniško loputo – položaj. Vlek uravnavamo z dimniško loputo. To so kotli, ki delujejo v vsakih pogojih, če je elektrika ali ni. Poleg tega še razsvetljujejo prostor skozi režo za podpih.

Ti kotli so zlata rezerva pri centralnem ogrevanju. Delujejo na vsa trdna goriva, drva, premog, brikete in lesne odpadke.

- Peči na trdna goriva delujejo vedno, če so na naraven vlek, to so; kmečke peči, lončeni kamin, keramične peči, kovinske peči, zidani štedilnik, kovinski štedilnik, kupersbusch štedilniki, ozki štedilniki, peči na žaganje, odprti in zaprti kamini kljub slabemu izkoristku. Tudi stare litoželezne peči imenovane »gašperji«. To so zanesljive kurilne naprave, ki delujejo ob vsakih pogojih, tudi v izrednih razmerah - ujmah, poleg tega so mnoge primerne tudi za kuhanje.

Modernemu gospodinjstvu svetujem za rezervno kuhanje prenosni plinski kuhalnik na mini jeklenke ali v sili tudi na plinske kartuše.

- Avtomatsko delujoče peči na naravni vlek so;

- Plinske peči katalitične – plinski krožniki na UNP propan ali propan – butan v jeklenki vse to deluje vedno.
- Oljne peči na EL kurilno olje, ki delujejo na naravni vlek so odlično rezervno gorivo in so moči tudi do 10 KW.
- Peči na lesne pelete, ki delujejo brez pomožne energije – toplo zračne nazivne moči od 6 – 12 KW, delujejo popolno avtomatsko ob vsakih pogojih.

9.

- Petrolejske peči na svetilni petrolej delujejo avtomatsko. Plinske in petrolejske peči zgorevajo v prostoru, produkt sta CO₂ in vodna para H₂O. Nimajo dimniškega priključka in so premične za več prostorov.

Oljne peči na EL kurilno olje, plinske stabilne in peči na lesne pelete potrebujejo dimniški priključek.

- **NARAVNA IN UMETNA SVETLOBA**

Pri izpadu električne energije je edini vir osvetlitve podnevi naravna svetloba. Ko pade mrak in noč pa pomožna osvetlitev; baterijske in akumulatorske svetilke, voščene sveče. Te so lahko fiksne na zemeljski plin ali na UNP – propan. Fiksne potrebujejo inštalacijo. Premične pa so lahko na plinsko jeklenko ali plinsko kartušo.

POSKRBITI ZA ZASILNO RAZSVETLJAVO PRAVOČASNO, TO JE PREDEN JE IZPAD ELEKTRIČNE ENERGIJE. NAJ VAS ELEKTRIČNI MRK NE PRESENETI NEPRIPRAVLJENE. V sili pomagajo samo še trske, če so še te pri hiši.

- **KUHANJE PRI IZPADU ELEKTRIČNE ENERGIJE**

Je možno samo na kombiniranem plinskem štedilniku, če imate zemeljski plin ali plinsko jeklenko UNP propan – butan.

Pomožni prenosni plinski kuhalnik je rešitev v sili. Štedilniki na trdno gorivo so zlata vredni, ogrevajo prostor in istočasno služijo za kuhanje.

Rešitev v sili je tudi kotel, ki stoji na trinožcu na prostem na trdno gorivo, ali pribor z litoželezno ponvijo in pečjo na trdno gorivo / piknik komplet /.

10.

• ELEKTRIČNI GENERATOR NA BENCIN ALI DIESELSKO GORIVO

Je neprecenljiv rezervni energijski vir. Obstajajo za električno napetost 230 V in 400 V, nazivne moči malih generatorjev agregatov so od 2 KW do 5 KW.

Na njega lahko priklopite z razdelilnikom posamezni porabnik do nazivne moči. Če električna inštalacija zato ni prirejena ne morete vklopiti vso hišo. Potrebno je glavno stikalo za izklop javnega električnega omrežja.

Električni agregat mora biti na prostem, ker dimni plini izhajajo iz Orovega ali diesel motorja.

POZOR PRED ZASTRUPITVIJO S CO OGLJIKOVIM MONOKSIDOM /zgorevni zrak/ IN CO₂ OGLJIKOVIM DIOKSIDOM – IZPUSTNIMI DIMNIMI PLINI.

ZAKLJUČEK

- Električni generator vas reši pred izpadom in je začasna rešitev s presledki obratovanja za aparate, svetila in centralno ogrevanje ali vodno črpalko.
- Svetujemo kombinirani električno – plinski štedilnik in ne tako opevane steklokeramične plošče. Izkušnje sedanje prekinitve bodo izučile marsikatero gospodinjstvo.
- Rezervni ogrevalni vir na naravni vlek je obvezen, ali naštete avtomatsko delujoče dimniške peči. Sobni kamin ali kovinska peč na trdno gorivo je zlata vredna greje in kuha obenem, če je to mogoče.
- Zelo moderni in reklamirani ogrevalni vir toplotna črpalka zrak, zemlja ali voda / voda ne deluje. Mali električni generator ni dovolj močan za pogon. TČ je neuporaben vir za ogrevanje pri izpadu električne energije.

11.

- Poskrbite, da bo res veljalo »NIČ NAS NE SME PRESENETITI« zdaj je mnoge presenetilo po Sloveniji, veljalo bi se kaj naučiti iz tega.
- Po več kot petdesetletni energetske praksi vem, da je edino večno zanesljiva oskrba za kuhanje štedilnik – peč na trdno gorivo. Vodo oskrba pa studenec, voda na koritu, vodnjaku ali staljen sneg pozimi. Vse ostalo je v izrednih razmerah nezanesljivo ali neuporabno. SLOVENSKI PREGOVOR PRAVI: »VSAKA ŠOLA NEKAJ STANE !«

Brezplačne informacije in nasvete dobite v Energetsko svetovalni pisarni Jesenice ENSVET, Cesta Cirila Tavčarja 3 B. V stolpnici – pritličje levi vhod, poleg Krajevne skupnosti Plavž. Uradne ure so v torek in četrtek od 15 – 18 h. Ob vsakem času deluje avtomatski telefonski odzivnik – telefonska številka 04 / 586 39 87.

Nasveti in pisna poročila so brezplačni.

ENERGETSKA SVETOVALNA PISARNA ENSVET – JESENICE

ENERGETSKI SVETOVALEC: AVRELIJ RAVNIK